

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**ІНТЕГРАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ
І ПРАКТИКИ ЯК ОСНОВА
СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА**

25–26 листопада 2016 р.

м. Дніпро

УДК 34(064)
ББК 67я43
І 73

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Негодченко О.В. – ректор, голова наглядової ради, доктор юридичних наук, професор;

Кисельов О.О. – проректор з навчальної роботи університету, кандидат юридичних наук, доцент;

Макушев П.В. – декан юридичного факультету, завідувач кафедри загально-правових дисциплін кандидат юридичних наук, доцент;

Торяник В.М. – завідувач кафедри загально-правових дисциплін, доктор політичних наук, професор;

Макаренко Є.І. – професор кафедри кримінально-правових дисциплін, голова вченої ради, кандидат юридичних наук, професор;

Блінова Г.О. – завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін, кандидат юридичних наук;

Морозова В.О. – проректор з наукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент;

Пасічник О. – голова студентської ради юридичного факультету, студент V курсу юридичного факультету.

Інтеграція юридичної науки і практики як основа сталого розвитку вітчизняного законодавства: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро, 25–26 листопада 2016 р. – Дніпро: Дніпропетровський гуманітарний університет, 2016. – 268 с.

ISBN 978-966-916-185-7

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Інтеграція юридичної науки і практики як основа сталого розвитку вітчизняного законодавства», яка відбулася на базі юридичного факультету Дніпропетровського гуманітарного університету 25-26 листопада 2016 р.

**УДК 34(064)
ББК 67я43**

Термінологічні проблеми систематизації конституційного законодавства: український та зарубіжний досвід	
Кошіль Н. М.	52
Організаційно-правові форми діяльності народних депутатів України: до питання тлумачення терміна	
Матейчук Р. І.	55
Особливості конституційного ладу Сполучених Штатів Америки	
Шикалова В. С.	58
 НАПРЯМ 3. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС; СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО	
До питання виникнення продюсерських послуг як правового явища	
Аксютіна А. В.	62
Систематизація об'єктів цивільних прав	
Гейнц Р. М.	64
Переформатування Верховного Суду відповідно до судової реформи в Україні	
Грабар Н. М., Баліцька О. Ю.	67
Судова експертиза об'єктів інтелектуальної власності	
Заслонова К. О.	70
Право спадкування за законодавством України	
Літау Д. В.	73
Принцип неприпустимості позбавлення права власності у регулюванні сервітутних відносин	
Мазур В. В.	76
Поняття та види медіації, альтернативні способи вирішення спорів	
Мельник А. О.	79
Природне право як самостійна цінність	
Мікуліна М. М.	82
До проблеми визначення об'єктів права інтелектуальної власності, що можуть передаватись у користування за договором комерційної концесії	
Паніна Ю. С.	85
Відшкодування моральної (немайнової) шкоди	
Репан Я. О.	88
Спадковий договір у цивільному праві України	
Соколов О. О.	91
Сутність і види судових витрат	
Старунська Ю. І.	94
Принципи цивільного права	
Чугай Н. О.	97

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Гейнц Р. М.

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
м. Івано-Франківськ, Україна*

Будь-яке досліджуване правове явище є цінним не тільки з огляду на виокремлення та встановлення притаманних лише йому специфічних ознак і характеристик, а й з огляду на елементи, їх взаємозв'язок і логічну послідовність, які дозволяють розглянути його як системне утворення. Загальноприйнятим методом правознавства, який забезпечує розв'язання таких задач є системний аналіз. Опрацювання сучасних наукових публікацій засвідчує, що систематизація об'єктів цивільних прав не отримала достатнього висвітлення. З огляду на зазначене, проблематика, яка розглядається є актуальною.

Підґрунтям правової регламентації об'єктів цивільних прав є однойменний розділ III книги першої Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [1], норми якого закріплюють орієнтовний перелік об'єктів цивільних прав, поняття «речі» та юридичну класифікацію речей, визначають правовий режим окремих об'єктів цивільних прав тощо.

Проаналізувавши положення ст. ст. 177–201 ЦК України слід зазначити, що за своїм змістом об'єкти цивільних прав суттєво різняться. Саме тому законодавець встановлює для них відповідний правовий режим, ступінь та умови їх оборотоздатності, способи захисту порушених суб'єктивних прав.

Зважаючи на те, що система – це сукупність яких-небудь елементів, одиниць, частин, об'єднаних за спільною ознакою, призначенням [3], формування системи об'єктів цивільних прав передбачає пошуку об'єднувальної характеристики (властивості), яка буде притаманна всім об'єктам. Як слідує зі ст. 177 ЦК України, кожен окремо взятий об'єкт цивільних прав є «благом» і, відповідно, всі перелічені у цій статті блага можна віднести або до благ матеріальних, або до благ нематеріальних. В основу такої класифікації покладено характерні особливості того чи іншого блага, які визначаються його належністю до предметів матеріального світу, тобто наявністю чи відсутністю у нього речової форми.

На думку С. І. Шимон до матеріальних об'єктів належать речі, в тому числі гроші, цінні папери, інші речі, а також інші матеріальні блага; очевидно, що всі вони є речами; всі речі є майном. До нематеріальних об'єктів належать: майнові права, результати робіт, послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, інші нематеріальні блага [5, с. 844-845].

Аналіз запропонованої класифікації дає підстави для висновку, що віднесення грошей та цінних паперів, які законодавець у ст. 177 ЦК України визначає як різновид речей, в наш час не є очевидним фактом, а потребує додаткової аргументації.

Гроші є особливим об'єктом цивільних прав, виступають засобом платежу і мають подвійну правову природу: по-перше, виконують роль загального еквіва-

лента вартості будь-якого товару; по-друге, виступають самостійним об'єктом певних договорів, наприклад, договору дарування. В сучасному цивільному обороті використовуються як готівкові, так і безготівкові у тому числі й електронні гроші. Відповідно, у формі речей перебувають лише гроші готівкові.

Що стосується цінних паперів, то слід звернути увагу на положення ч. 3 ст. 3 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» відповідно до якої цінні папери за формою існування поділяються на бездокументарні цінні папери та документарні цінні папери. Бездокументарним цінним папером є обліковий запис на рахунку в цінних паперах у системі депозитарного обліку цінних паперів. Документарним цінним папером є паперовий або електронний документ, оформлений у визначеній законодавством формі, що містить найменування виду цінного папера, а також визначені законодавством реквізити [2].

Таким чином, на законодавчому рівні прослідковується непослідовність легальних понять: цінний папір є документом (ст. 194 ЦК України); документарний цінний папір – це паперовий або електронний документ; бездокументарний цінний папір – це обліковий запис. Відповідно бездокументарні цінні папери виходять за межі категорії документ.

Оскільки визначення правової природи бездокументарних цінних паперів виходить за межі цього дослідження, поділяємо думку науковців про визнання бездокументарних цінних паперів безтілесними речами. Зазначений підхід може бути застосований і до грошей. Разом з тим, поширення правового режиму речі на «безтілесні блага» не означає наявності у їх власника усіх повноважень, які характерні для права власності на інші речі, наприклад, щодо застосування речових способів захисту порушеного права.

Наступне, що привертає увагу – це віднесення результатів робіт до нематеріальних благ. Результат робіт, як об'єкт, створюється в процесі здійснення певної діяльності (виконання роботи). Інтерес замовника за договором підряду зосереджений на результаті, який завжди набуває матеріалізованої (речової) форми, незалежно від виконаного обсягу та видів робіт. В подальшому матеріалізований результат робіт (створена, відремонтовано тощо річ) може бути предметом інших цивільно-правових договорів, наприклад, договору купівлі-продажу, міни тощо. Нематеріальною за формою може бути лише робота, але законодавець у ст. 177 ЦК України визначає об'єктом цивільних прав саме «результат робіт».

С. О. Сліпченко вважає, що система об'єктів цивільних прав може бути представлена наступним чином: матеріальні об'єкти (речі, тварини) та нематеріальні об'єкти, які у свою чергу поділяються на дві групи: 1) нематеріальні блага (результати творчої інтелектуальної діяльності, інформація, особисті немайнові блага); 2) інкорпоральні блага (послуги, майнові права, бездокументарні цінні папери, безготівкові гроші тощо). При цьому, термін «інкорпоральні блага» пропонується ввести штучно, лише для того, щоб за допомогою мовної форми одержати можливість відділити нематеріальні блага від інших нематеріальних об'єктів [4, с. 94].

Вразливість такої системи в тому, що поза її структурою залишається такий об'єкт як результат робіт. Окрім цього, цінні папери та гроші, залежно від форми існування будуть перебувати у різних групах. З цього приводу В. Л. Яроцький

вірно зазначає: «той факт, що правова природа бездокументарних цінних паперів порівняно з документарними характеризується істотними особливостями, не викликає сумніву. Однак це не дає підстав розглядати їх як окрему категорію об'єктів цивільних прав» [6, с. 46-47].

Систематизація об'єктів цивільних прав, як і будь-яких інших правових явищ, передбачає формування системи, в якій кожен об'єкт однозначно займає своє місце, яке визначається наявністю у нього відповідних характеристик.

Проаналізувавши положення ст. 177 ЦК України, С. О. Сліпченко робить висновки, що за межами пари – «матеріальні та нематеріальні блага, об'єкти цивільних прав існувати не можуть [4, с. 3]. Поділяючи такий підхід, необхідно зазначити, що відповідно до чинного законодавства, про що йшлося вище, окремі об'єкти цивільних прав на сьогодні можуть існувати як в документарній (матеріальній), так і бездокументарній (нематеріальній) формах, що має бути відображено в системі об'єктів цивільних прав. Слід зазначити, що поява нових форм існування об'єктів цивільних прав не призводить до зникнення традиційних і не змінює сутності відповідного об'єкта.

З огляду на зазначене, за критерієм матеріальності сучасна система об'єктів цивільних прав може бути представлена наступним чином: 1) матеріальні блага (речі, тварини, результати робіт); 2) нематеріальні блага (майнові права, послуги, особисті немайнові блага, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація); 3) блага, які можуть бути як матеріальними, так і нематеріальними (гроші, цінні папери, валютні цінності). Останню групу можна назвати змішані блага. Приналежність того чи іншого блага до відповідної групи визначається формою існування об'єкта.

Проведене дослідження не вичерпує усієї проблематики систематизації об'єктів цивільних прав, а лише слугує підґрунтям для подальших наукових пошуків.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

2. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови АBBYY Lingvo Online. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lingvo.ua/uk/Interpret/uk-ru/%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0>

4. Сліпченко С. О. Місце об'єктів особистих немайнових правовідносин у системі об'єктів цивільного права / С. О. Сліпченко // Право і суспільство. – 2013. – № 6-2. – с. 92-94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2013/6-2_2013/22.pdf

5. Шимон С. І. Майнові права в системі цивільних правовідносин та в системі цивільного обороту / С. І. Шимон // Форму права. – 2011. – № 4. – с. 841-846 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-4/11scitco.pdf>

6. Яроцький В. Л. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин (основи інструментальної концепції). Монографія / В. Л. Яроцький. – Х.: Право. – 2006. – 544 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/Jrockiy_Monografi_2006.pdf

ПЕРЕФОРМАТУВАННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ ВІДПОВІДНО ДО СУДОВОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Грабар Н. М.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Львівського державного університету внутрішніх справ*

Баліцька О. Ю.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Львівського державного університету внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

Суди розглядають справи про захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів, що виникають із цивільних, житлових, земельних, сімейних, трудових відносин, а також з інших правовідносин.

Здійснення правосуддя в Україні у цивільних справах відбувається на засадах поваги до честі і гідності, рівності перед законом і судом усіх громадян незалежно від їх походження, соціального і майнового стану. Ці принципи цивільного процесуального права не лише вказуються, а й реально забезпечуються положеннями закону та всією судовою діяльністю.

Відповідно до вказівки Пленуму ВСУ забезпечення рівності громадян перед законом і судом є одним із найважливіших завдань судів [1].

Це положення закріплено і в Конституції України, за яким кожен має право після використання всіх національних засобів юридичного захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до відповідних міжнародних судових установ чи до відповідних органів міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна. Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань [2].

В цивільному процесуальному кодексі України визначено завдання цивільного судочинства – справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави [3].

В свою чергу суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод,